

**Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

ZITTING 1986-1987
24 NOVEMBER 1986

WETSONTWERP

**tot wijziging van de artikelen
115bis, § 1, 116 en 118 van het Kieswetboek**

VERSLAG

**NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN,
DE ALGEMENE ZAKEN EN HET OPENBAAR AMBT ⁽¹⁾
UITGEBRACHT DOOR DE HEER ANSOMS**

DAMES EN HEREN,

**I. — Toelichting door de Minister van Binnenlandse Zaken,
Openbaar Ambt en Decentralisatie**

Volgens de Minister zorgt de bestaande wetgeving inzake de bescherming van het letterwoord bij parlementsverkiezingen, zoals ingevoegd in het Kieswetboek bij de wet van 5 juli 1976, voor uiteenlopende interpretaties en administratieve moeilijkheden.

Het thans ingediende wetsontwerp strekt ertoe de wetgeving te verbeteren, zonder evenwel afbreuk te doen aan de oorspron-

⁽¹⁾ Samenstelling van de Commissie:

Voorzitter: de heer Temmerman.

A. — Vaste leden:	B. — Plaatsvervangers:
C.V.P. De heren Ansons, Bosmans, Breyne, Suykerbuyk, Tant, Vankeersbilck.	De heren Cauwenberghs, Depré, Desutter, Marchand, Vangronsveld, Van Rompaey, Van Rompuy.
P.S. De heren Cools, M. Harmegnies, Henry, Onkelinx.	De heren Defosset, Delhaye, Y. Harmegnies, Perdieu, Walry.
S.P. De heren Bogaerts, De Loor, Galle, Temmerman.	De heren Beckers, Hancké, Laridon, Ramaekers, R. Van Steenkiste.
P.R.L. De heren Klein, Nols, Pivin.	De heer Bonmariage, Mej. Detaille, MM. D'hondt, Neven.
P.V.V. De heer Devolder, Mevr. Neyts-Uytebroeck.	De heren Denys, Taelman, Van de Velde.
P.S.C. De heren Detremmerie, Jérôme.	De heren du Monceau de Bergendal, Gehlen, Leonard.
V.U. De heren De Beul, Desseyn.	De heren Ancaux, Sauwens, Vanhorenbeek.

Zie:

- 578 - 85/86:
- Nr. 1: Wetsontwerp.
- Nr. 2: Erratum.
- Nr. 3: Amendementen.

**Chambre
des Représentants**

SESSION 1986-1987
24 NOVEMBRE 1986

PROJET DE LOI

**modifiant les articles 115bis, § 1er,
116 et 118 du Code électoral**

RAPPORT

**FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INTERIEUR, DES AFFAIRES GENERALES
ET DE LA FONCTION PUBLIQUE ⁽¹⁾
PAR M. ANSOMS**

MESDAMES, MESSIEURS,

**I. — Exposé du Ministre de l'Intérieur,
de la Fonction publique et de la Décentralisation**

Le Ministre estime que les dispositions existantes relatives à la protection du sigle lors d'élections législatives, telles qu'elles ont été insérées dans le Code électoral par la loi du 5 juillet 1976, sont à l'origine d'interprétations divergentes ainsi que de difficultés administratives.

Le projet de loi à l'examen tend à améliorer la législation en la matière tout en respectant l'objectif de la loi, qui était d'empê-

⁽¹⁾ Composition de la Commission:

Président: M. Temmerman.

A. — Membres titulaires:	B. — Membres suppléants:
C.V.P. MM. Ansons, Bosmans, Breyne, Suykerbuyk, Tant, Vankeersbilck.	MM. Cauwenberghs, Depré, Desutter, Marchand, Vangronsveld, Van Rompaey, Van Rompuy.
P.S. MM. Cools, M. Harmegnies, Henry, Onkelinx.	MM. Defosset, Delhaye, Y. Harmegnies, Perdieu, Walry.
S.P. MM. Bogaerts, De Loor, Galle, Temmerman.	MM. Beckers, Hancké, Laridon, Ramaekers, R. Van Steenkiste.
P.R.L. MM. Klein, Nols, Pivin.	M. Bonmariage, Mlle Detaille, M. D'hondt, Neven.
P.V.V. M. Devolder, Mme Neyts-Uytebroeck.	MM. Denys, Taelman, Van de Velde.
P.S.C. MM. Detremmerie, Jérôme.	MM. du Monceau de Bergendal, Gehlen, Leonard.
V.U. MM. De Beul, Desseyn.	MM. Ancaux, Sauwens, Vanhorenbeek.

Voir:

- 578 - 85/86:
- N° 1: Projet de loi.
- N° 2: Erratum.
- N° 3: Amendements.

kelijke motivering, met name het voorkomen dat concurrerende politieke partijen mekaars letterwoord zouden gebruiken bij de verkiezingen.

De voorgestelde regeling steunt in hoofdzaak op twee pijlers :

1) er wordt slechts de bescherming van één letterwoord toegelaten per in het Parlement vertegenwoordigde politieke formatie (wijziging van art. 115bis, § 1, Kieswetboek);

2) de vermelding van een letterwoord, dat reeds door een politieke formatie tijdens voorgaande verkiezingen werd gebezigd, kan op haar gemotiveerd verzoek door de Minister worden verboden (wijziging van art. 116, Kieswetboek).

Daarenboven zal het een parlamentslid, dat een akte van neerlegging van het letterwoord ondertekent, verboden zijn te kandideren op een lijst die een ander beschermd letterwoord gebruikt (wijziging van art. 118, Kieswetboek).

II. — Algemene bespreking

De heer Vankeirsbilck in het er mee eens dat dit wetsontwerp een grotere duidelijkheid zal scheppen en voor meer zekerheid zal zorgen.

Spreker vraagt evenwel meer uitleg over de precieze draagwijdte die dient te worden gegeven aan de lijst van verboden letterwoorden die door de Minister van Binnenlandse Zaken zal kunnen worden opgesteld.

De Minister verduidelijkt dat deze lijst vooral beoogt de belangen te beschermen van de politieke partijen die van letterwoord wensen te veranderen bij de komende verkiezingen. Op deze manier kan worden vermeden dat andere partijen van hun vroeger letterwoord zouden gebruik maken. Deze mogelijkheid ontslaat de partijen dus geenszins van de verplichting om bij elke verkiezing een akte in te dienen, telkens ze een letterwoord wensen te beschermen.

Volgens *de heer De Beul* kan er een probleem rijzen indien een politieke fractie zich splitst in twee ongeveer even sterke groepen. Wie zal er in dat geval gerechtigd zijn, zowel om te verzoeken het voorheen gebruikte letterwoord voor andere partijen te verbieden, als om de bescherming van het letterwoord aan te vragen voor de volgende verkiezingen?

Aansluitend hierbij vraagt *de heer Desseyn* wat er gebeurt wanneer in een fractie die 5 parlementsleden telt, 1 lid zich als onafhankelijke opstelt. Het vereiste aantal handtekeningen zal dan immers niet kunnen worden bereikt.

Volgens *de Minister* zullen in dit laatste geval de 4 overblijvende parlementsleden van de fractie geldig een akte tot bescherming van een letterwoord kunnen indienen.

Op de vraag van *de heer De Beul*, kan juridisch geen antwoord worden gegeven. Het gaat in zulke hypothese, die trouwens onwaarschijnlijk is, om een feitenkwestie. Niets belet echter dat de Minister van Binnenlandse Zaken in voorkomend geval de partijverantwoordelijken zou ondervragen; een partij wordt immers niet alleen gevormd door de parlementairen die haar vertegenwoordigen.

De Voorzitter is evenwel de mening toegedaan dat een fractie van 5 parlementairen, waarvan niet alle leden de akte van neerlegging ondertekenen omdat iemand zich onafhankelijk opstelt, ook niet in aanmerking komt voor de bescherming van een letterwoord op nationaal niveau.

Deze partij dient dan per kiesarrondissement een letterwoord neer te leggen. Het is immers best mogelijk dat het niet-ondertekenende parlamentslid met zijn weigering een politieke daad wenst te stellen. Men dient m.a.w. de in de wet gestelde voorwaarden strikt te interpreteren.

De heer De Beul vraagt zich ten slotte nog af waarom het verboden wordt te ondertekenen voor een andere partij. Dit was

cher qu'un parti politique puisse utiliser le sigle d'une formation concurrente lors d'élections.

La réglementation proposée s'articule autour de deux axes principaux :

1) elle n'autorise la protection que d'un seul sigle par formation politique représentée au Parlement (modification de l'art. 115bis, § 1er, du Code électoral);

2) la mention d'un sigle qui a déjà été utilisé par une formation politique lors d'élections antérieures peut être interdite par le Ministre sur demande motivée de cette formation (modification de l'art. 116 du Code électoral).

En outre, il sera interdit à tout parlementaire signataire de l'acte de dépôt d'un sigle de se porter candidat sur une liste qui utilise un autre sigle protégé (modification de l'art. 118 du Code électoral).

II. — Discussion générale

M. Vankeirsbilck estime que le projet de loi à l'examen clarifiera la situation et renforcera les garanties en cette matière.

Il demande toutefois des précisions sur la portée exacte qu'il faut attribuer à la liste de sigles interdits qui pourra être établie par le Ministre de l'Intérieur.

Le Ministre explique que cette liste vise surtout à protéger les intérêts des partis politiques qui souhaitent changer de sigle pour de prochaines élections. Elle doit permettre d'éviter que d'autres partis utilisent leur sigle, mais elle ne dispense pas pour autant les partis de l'obligation de déposer un acte à chaque élection, s'ils désirent protéger un sigle.

M. De Beul estime qu'un problème pourrait se poser en cas de scission d'une formation politique en deux groupes sensiblement égaux. Qui sera alors en droit de demander que soit interdite l'utilisation par d'autres partis du sigle employé précédemment et que ce sigle soit protégé en vue des prochaines élections?

A ce propos, *M. Desseyn* demande ce qui se passera si, dans un groupe comptant 5 parlementaires, un d'entre eux se présente comme candidat indépendant. Le nombre requis de signatures ne pourra en effet pas être atteint.

Le Ministre estime que dans ce cas, les 4 parlementaires restants du groupe pourront déposer valablement un acte demandant la protection d'un sigle.

Aucune réponse juridique ne peut être donnée à la question de *M. De Beul*. Il s'agit dans cette hypothèse, d'ailleurs improbable, d'une question de fait. Rien n'empêche cependant que le Ministre de l'Intérieur interroge, le cas échéant, les responsables du parti; un parti n'est en effet pas constitué uniquement des parlementaires qui le représentent.

Le Président estime néanmoins qu'un groupe de 5 parlementaires dont tous les membres ne signent pas l'acte de dépôt parce qu'un d'entre eux se désolidarise ne devrait pas pouvoir solliciter la protection d'un sigle au niveau national.

Ce parti doit dans ce cas déposer un sigle par arrondissement électoral. Il est, en effet, tout à fait possible que le parlementaire en question veuille donner une signification politique à son refus de signer l'acte de dépôt. Autrement dit, il y a lieu d'interpréter strictement les conditions prévues par la loi.

M. De Beul demande enfin pourquoi il sera désormais interdit de signer un acte demandant la protection du sigle d'un autre

vroeger uit democratische overwegingen wel toegelaten.

De Minister preciseert door middel van een voorbeeld de bekommernis om te vermijden dat een parlamentslid voor zijn eigen partij niet meer zou kunnen ondertekenen, terwijl zij deze handtekening zou kunnen nodig hebben om zelf de bescherming van een letterwoord te vragen.

III. — Bespreking van de artikelen

Artikel 1.

De Voorzitter verstrekt toelichting bij de vier door hem ingediende amendementen op dit artikel (*Stuk* nr. 578/3.)

Het amendement nr. 1 heeft vooral een taalkundige draagwijdte. Volgens de indiener is het niet logisch te bepalen dat de akte van neerlegging moet worden ondertekend door vijf parlementsleden en daar nadien uitdrukkelijk van af te wijken ingeval een politieke formatie vertegenwoordigd is door minder dan vijf parlementsleden.

Beter ware dan ook de uitzondering als volgt te formuleren: « Wanneer een politieke formatie vertegenwoordigd is door minder dan vijf parlementsleden, wordt bovenstaande bepaling geacht vervuld te zijn als de akte van neerlegging ondertekend is door alle parlementsleden die tot deze formatie behoren. »

De heer Hancké doet opmerken dat het logische gevolg van deze bepaling is dat een fractie van vijf of minder parlementsleden verplicht alle handtekeningen van de leden moet verzamelen om een nationaal beschermd letterwoord voor de partij te verkrijgen.

Het amendement nr. 2 strekt ertoe in artikel 1, 1°, het woord « ieder » te vervangen door het woord « een ». Ook dit amendement heeft een taalkundige draagwijdte.

Het tweede onderdeel van amendement nr. 3 is erop gericht te vermijden dat uit de wettekst zou blijken dat het letterwoord verplicht moet worden gebruikt.

Het eerste onderdeel van amendement nr. 3 en amendement nr. 4 hebben tot doel de Nederlandse tekst in overeenstemming te brengen met de Franse tekst.

De Minister verklaart zich akkoord met al deze amendementen.

∴

Ten slotte vraagt *de heer Hancké* of een letterwoord verplicht een afkorting dient te zijn of dat integendeel ook een woord is toegelaten. Als voorbeeld van een woord dat zou kunnen worden gebruikt, noemt spreker het woord « kartel ».

De Minister antwoordt dat de enige beperking inzake letterwoorden het aantal letters betreft, namelijk maximaal 6. Het is trouwens onmogelijk te verbieden dat woorden zouden worden gebruikt, omdat men elk woord wel als een aangepaste afkorting kan laten fungeren.

De vier amendementen en het gewijzigde artikel 1 worden eenparig aangenomen.

Art. 2 en 3.

Deze artikelen geven geen aanleiding tot bespreking en worden ongewijzigd en eenparig aangenomen.

∴

Het wetsontwerp, zoals het werd gewijzigd, wordt eenparig aangenomen.

De Rapporteur,
J. ANSOMS.

De Voorzitter,
G. TEMMERMAN.

parti, alors que cette pratique était jusqu'à présent autorisée par souci démocratique.

Le Ministre précise par un exemple le souci d'éviter qu'un parlementaire ne puisse plus signer pour son propre parti alors que celui-ci pourrait avoir besoin de cette signature pour solliciter lui-même la protection d'un sigle.

III. — Discussion des articles

Article 1er.

Le Président commente les quatre amendements qu'il a présentés à cet article (*Doc.* n° 578/3).

L'amendement n° 1 a surtout une portée linguistique. Il est illogique, selon l'auteur, de prévoir que l'acte de dépôt « doit » être signé par cinq parlementaires et de déroger ensuite expressément à cette règle lorsqu'une formation politique est représentée par moins de cinq parlementaires.

Aussi vaudrait-il mieux formuler l'exception de la manière suivante: « Lorsqu'une formation politique est représentée par moins de cinq parlementaires, la disposition ci-avant est censée être respectée si l'acte de dépôt est signé par tous les parlementaires appartenant à cette formation. »

M. Hancké fait observer que cette disposition aurait pour conséquence logique qu'un groupe comptant cinq parlementaires ou moins devrait obligatoirement réunir toutes les signatures de ses membres pour obtenir la protection de son sigle au niveau national.

L'amendement n° 2 tend à remplacer, à l'article 1er, 1°, le mot « Chaque » par le mot « Un ». Cet amendement a également une portée linguistique.

La deuxième partie de l'amendement n° 3 vise à éviter qu'il ne résulte du texte de la loi que l'utilisation du sigle est obligatoire.

La première partie de l'amendement n° 3 ainsi que l'amendement n° 4 visent à mettre le texte néerlandais en concordance avec le texte français.

Le Ministre marque son accord sur tous ces amendements.

∴

M. Hancké demande enfin si un sigle doit obligatoirement être une abréviation ou si, au contraire, il peut consister en un mot. En guise d'exemple d'un mot pouvant servir de sigle, l'intervenant cite le mot « cartel ».

Le Ministre répond que la seule restriction en matière de sigles concerne le nombre de lettres, qui ne peut dépasser 6. Il est d'ailleurs impossible d'interdire l'emploi de mots, tout mot pouvant en effet servir d'abréviation adéquate.

Les quatre amendements ainsi que l'article 1er modifié sont adoptés à l'unanimité.

Art. 2 et 3.

Ces articles n'appellent aucune discussion et sont adoptés, sans modification, à l'unanimité.

∴

Le projet de loi, tel qu'il a été modifié, est adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,
J. ANSOMS.

Le Président,
G. TEMMERMAN.

TEKST AANGENOMEN
DOOR DE COMMISSIE

Artikel 1.

In artikel 115bis, § 1, van het Kieswetboek, gewijzigd bij de wet van 5 juli 1976, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° Het eerste en het tweede lid worden vervangen door de volgende leden :

« Elke in een van beide Kamers vertegenwoordigde politieke formatie kan een akte indienen tot bescherming van het letterwoord dat zij voornemens is in de voordrachtakte te vermelden overeenkomstig artikel 116, vierde lid.

» De akte van neerlegging van het letterwoord moet worden ondertekend door ten minste vijf parlementsleden behorend tot de politieke formatie die dat letterwoord zal gebruiken. Een parlements lid mag slechts één enkele akte van neerlegging ondertekenen. Wanneer een politieke formatie vertegenwoordigd is door minder dan vijf parlementsleden, wordt bovenstaande bepaling geacht vervuld te zijn als de akte van neerlegging ondertekend is door alle parlementsleden die tot deze formatie behoren.

» De akte van neerlegging wordt de dertigste dag voor de verkiezing, tussen tien en twaalf uur, aan de Minister van Binnenlandse Zaken of diens gemachtigde overhandigd door een parlements lid-ondertekenaar. Zij vermeldt het letterwoord dat zal worden gebruikt door de kandidaten van de politieke formatie, alsook de naam, de voornamen en het adres, van de persoon en diens plaatsvervanger, welke door die formatie zijn aangewezen om in ieder kiesarrondissement te attesteren dat een kandidatenlijst door haar erkend wordt. »

2° In het vierde lid worden de woorden « van de personen en van hun plaatsvervangers die alleen door de groepen parlementsleden gemachtigd zijn » vervangen door de woorden « van de door de politieke formaties aangewezen personen en hun plaatsvervangers die alleen gemachtigd zijn ».

3° In het vijfde lid worden de woorden « van de door de groep parlementsleden gemachtigde persoon » vervangen door de woorden « van de door de politieke formatie aangewezen persoon ».

Art. 2.

In artikel 116 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 5 juli 1976, wordt tussen het vierde en het vijfde lid het volgende lid ingevoegd :

« De vermelding van een letterwoord waarvan gebruik is gemaakt door een politieke formatie die vertegenwoordigd is in een van beide Kamers en waaraan op grond van artikel 115bis, § 1, bescherming is verleend, kan op gemotiveerd verzoek van die formatie, door de Minister van Binnenlandse Zaken worden verboden. De lijst van de letterwoorden waarvan het gebruik verboden is, wordt de drieëndertigste dag voor de verkiezing in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt. »

Art. 3.

In artikel 118 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 5 juli 1976, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° Tussen het tweede en het derde lid wordt het volgende lid ingevoegd : « Niemand kan een akte tot bescherming van een letterwoord ondertekenen en tegelijk kandidaat zijn op een lijst die een ander beschermd letterwoord gebruikt. »

TEXTE
ADOPTÉ PAR LA COMMISSION

Article 1er.

A l'article 115bis, § 1er, du Code électoral, modifié par la loi du 5 juillet 1976, sont apportées les modifications suivantes :

1° Les alinéas 1 et 2 sont remplacés par les alinéas suivants :

« Chaque formation politique représentée dans l'une ou l'autre Chambre peut déposer un acte demandant la protection du sigle qu'elle envisage de mentionner dans l'acte de présentation, conformément à l'article 116, alinéa 4.

» L'acte de dépôt du sigle doit être signé par cinq parlementaires au moins appartenant à la formation politique qui utilisera ce sigle. Un parlementaire ne peut signer qu'un seul acte de dépôt. Lorsqu'une formation politique est représentée par moins de cinq parlementaires, la disposition ci-avant est censée être respectée si l'acte de dépôt est signé par tous les parlementaires appartenant à cette formation.

» L'acte de dépôt est remis le trentième jour avant l'élection, entre dix et douze heures, entre les mains du Ministre de l'Intérieur ou de son délégué par un parlementaire signataire. Il mentionne le sigle qui sera utilisé par les candidats de la formation politique, ainsi que les noms, prénoms, adresses de la personne et de son suppléant, désignés par cette formation pour attester, dans chaque arrondissement électoral, qu'une liste de candidats est reconnue par elle. »

2° A l'alinéa 4, les mots « délégués par les groupes parlementaires qui sont seules habilitées » sont remplacés par les mots « désignés par les formations politiques qui sont seules habilitées ».

3° A l'alinéa 5, les mots « déléguée, ou de son suppléant, par le groupe parlementaire » sont remplacés par les mots « désignée par la formation politique ou de son suppléant ».

Art. 2.

Dans l'article 116 du même Code, modifié par la loi du 5 juillet 1976, l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 4 et 5 :

« La mention d'un sigle qui a été utilisé par une formation politique représentée dans l'une ou l'autre Chambre et qui a fait l'objet d'une protection en vertu de l'article 115bis, § 1er, peut être interdite par le Ministre de l'Intérieur sur demande motivée de cette formation. La liste des sigles dont l'usage est prohibé est publiée au Moniteur belge le trente-troisième jour avant l'élection. »

Art. 3.

A l'article 118 du même Code, modifié par la loi du 5 juillet 1976, sont apportées les modifications suivantes :

1° Entre les alinéas 2 et 3, est inséré l'alinéa suivant : « Nul ne peut à la fois signer un acte demandant la protection d'un sigle et être candidat sur une liste utilisant un autre sigle protégé. »

2° In het derde lid wordt het woord « twee » vervangen door het woord « drie ».

3° In het vierde lid worden de woorden « kennis van de gevallen van meervoudige kandidaatstelling aan de voorzitter van het arrondissementshoofdbureau » vervangen door de woorden « aan de voorzitter van het arrondissementshoofdbureau kennis van de gevallen van kandidaatstelling die een overtreding vormen van de bepalingen van dit artikel ».

2° A l'alinéa 3, le mot « deux » est remplacé par le mot « trois ».

3° A l'alinéa 4, le mot « multiples » est remplacé par les mots « qui contreviennent aux dispositions du présent article ».
